

WOORDEN
HEBBEN
KRACHT

WILKIN VAN DE KAMP

Voor tekstvermelding is, tenzij anders aangegeven, gebruik gemaakt van de Herziene Statenvertaling. Bij andere vertalingen geldt als afkorting:

GN = Groot Nieuws Vertaling

HB = Het Boek

NBG = Bijbelvertaling van 1951 van het Nederlands Bijbelgenootschap

NBV = Nieuwe Bijbelvertaling

NIV = New International Version

PC = Petrus Canisius Vertaling

WV = Willibrordvertaling

Copyright © Wilkin van de Kamp

Omslagontwerp: IDD concept.communicatie.creatie | www.idd.nu

Druk: Wilco, Amersfoort

Jaar van uitgave: januari 2014 (oplage: 2.000)

Tweede druk: november 2014 (oplage: 1.000)

Derde druk: juni 2016 (oplage: 1.000)

Vierde druk: november 2018 (oplage: 1.000)

Uitgave: Vrij Zijn, Industriestraat 1, 7122 AP Aalten, Nederland

ISBN 978-94-90254-31-5

NUR 707, trefwoord: geloofsopbouw

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

Inhoud

Voorwoord	6
1 Woorden hebben kracht	9
2 Een cultuur van bemoedigen	35
3 Omgaan met lof en kritiek	65
4 Vrij zijn van roddel	83
5 Vrij zijn van oordeel	95
6 Wat staat er op je hart geschreven?	143
7 Van vloek naar zegen	163
Over de auteur	220
Andere titels van de auteur	222
Eindoten	289

Voorwoord

Iedereen zat gespannen te wachten op wat komen zou. Mijn vrouw leidde deze zondagmorgen de familiesamenkomst, met als thema: *Woorden hebben kracht!* Aan het begin van haar preekje had ze drie personen op het podium uitgenodigd om haar te helpen: een kind, een tiener en een volwassene. Ze waren enkele minuten geleden weggeleid om in een bijzaaltje na te denken over de vraag: 'Wat is het machtigste wapen op deze wereld?' Aukje had ons in de kerkzaal net verteld dat ze de dag daarvoor inkopen had gedaan bij de plaatselijke slager. Als voorbereiding op deze gezinsdienst. 'Want,' zei ze, en haalde een enorme koeientong tevoorschijn, 'onze tong is het machtigste wapen dat we hebben!' De zaal barstte direct in lachen uit. Zelfs de kinderen begrepen wat er komen zou. De eerste 'vrijwilliger' werd geblinddoekt de kerkzaal binnengebracht. Aukje vroeg het lieve kind om haar beide handen te openen en antwoord te geven op de vraag wat het machtigste wapen op deze wereld zou kunnen zijn. Het meisje antwoordde onmiddellijk: 'Een atoombom natuurlijk!' 'Nee hoor,' zei Aukje en legde de natte koeientong op haar blote handen. 'Doe je ogen maar open en ontdek wat het machtigste wapen in deze wereld is.' Het kind gilte het uit van schrik en liet de koeientong uit haar handen vallen. Tot groot plezier van de kerk voerde Aukje het toneelstukje nog twee maal op, zodat we het nooit meer zouden vergeten. Tot op de dag van vandaag herinner ik mij - en iedereen die erbij was - deze 'preek' als de dag van gisteren.

Dit boek gaat over het machtigste wapen van de wereld: de tong. Want woorden kunnen meer teweeg brengen dan wapens. Ze kunnen ons hart in vuur en vlam zetten: in woede of in hartstochtelijke liefde. Ze kunnen ons de grond intrappen, maar ons ook boven de moeilijkste omstandigheden uit tillen. Ze kunnen ons gevangen

nemen en ze kunnen ons in vrijheid brengen. Woorden kunnen zelfs de koers van ons leven gaan bepalen.

Woorden hebben iets profetisch. Ze kunnen wat nog niet is tevoorschijn roepen. Ze kunnen verwachting creëren, geloof voortbrengen en een positief klimaat scheppen. Ze kunnen helpen, ophelderen, uitleggen, aansporen en veranderen. De woordjes ‘ik hou van jou!’ hebben miljoenen kerens geklonken en harten doen samensmelten. En als iemand tegen ons zegt ‘dat heb je goed gedaan’ of ‘wat ben jij een steun voor mij geweest,’ dan kan de wereld er opeens heel anders uitzien.

Het is mijn gebed dat dit boek je zal helpen om zorgvuldig te zijn in het kiezen van je woorden. De wijze koning Salomo zei: ‘Wie rechtvaardig is, kiest het juiste woord’ (Spreuken 10:32, NBV). Want woorden kunnen iemand maken én ze kunnen iemand breken. Het is mijn verlangen dat het je zal helpen om net als de Man van Nazareth woorden van geest en leven te leren zaaien in de harten van mensen. ‘Want nooit heeft een mens gesproken als deze Mens gesproken heeft!’ (Johannes 7:46, NBG).

De Heilige Geest wil je helpen om Gods gedachten en gevoelens voor de mensen om je heen tot uitdrukking te brengen. Hij wil je inspireren om woorden te spreken die geladen zijn met bovennatuurlijke kracht en autoriteit van Jezus Christus. Ontdek hoe je een cultuur van bemoediging kunt creëren en verander de wereld om je heen met één woord tegelijk!

Wilkin van de Kamp

Woorden hebben kracht

*Woorden zijn als bijen,
ze hebben honing en angels.*

Hoofdstuk 1

In de jaren zestig groeide ik op in een nieuwbouwwijk met veel jonge gezinnen. Er waren vriendjes en avonturen in overvloed. We bouwden op een braakliggend terrein een indianenkamp, organiseerden voor de hele straat een zeskamp en deden mee aan straatvoetbaltoernooitjes. Ondernemend als we waren, ging er natuurlijk ook wel eens iets mis. Een kleerhanger bleek geen boemerang te zijn, een brandende kaars onder de dekens werd niet gewaardeerd en menig ruit in de buurt is door mijn toedoen gesneuveld. Voor mijn gevoel heb ik meer tijd in de kelder van de buurman doorgebracht dan alle anderen. Tijdens zo'n ongelukkig voorval verzuchtte mijn moeder eens: 'Wilkin weet niet wat verantwoordelijkheid is!' Het was niet kwaad bedoeld. Het was meer een uiting van onmacht. Maar de woorden raakten mij. Het was alsof ze in mijn hart werden gebrand.

Toen ik in 1999 fulltime voorganger werd, heb ik in het eerste half jaar slechts één vrije dag genomen (derde Kerstdag). Ik werkte aan één stuk door. Aan het eind van deze eerste zes maanden begon mijn hele lichaam pijn te doen. Ik kon niet meer functioneren en werd gedwongen om enkele weken rust te nemen. Natuurlijk vroegen vrienden waarom ik zo gedreven aan één stuk had doorgewerkt. Ik werd met mijzelf geconfronteerd. Waar kwam die gedrevenheid vandaan? Waarom en voor wie wilde ik mij bewijzen? Na enkele weken liet God me zien welke woorden als het ware op mijn hart

geschreven stonden: ‘Wilkin weet niet wat verantwoordelijkheid is!’ Ik schrok van de kracht van deze woorden. God liet me zien dat deze woorden de oorzaak van mijn gedrevenheid waren. Al die maanden waren ze onbewust mijn drijfveer geweest om te bewijzen dat ik wel verantwoordelijkheid op me kon nemen. Zelfs ten koste van mezelf.

Woorden doen iets met ons

Woorden hebben kracht. Geschreven woorden, gesproken woorden en zelfs ongesproken woorden doen iets met ons. Ze raken ons zoals weinig anders ons kan raken.

Julian wilde leraar worden. Maar hij stotterde. Zijn leraar zei: ‘Zet het maar uit je hoofd. Dat gaat nooit lukken. Je stottert.’ Toch zette hij door en werd jaren later aangenomen als leraar op dezelfde school. In de lerarenkamer had Julian de moed om zijn collega onder vier ogen te vragen: ‘Weet je wel hoe ik geworsteld heb met de woorden die je over mij hebt uitgesproken?’

‘Eindelijk zijn we nu alleen,’ sprak de priester, nadat hij zijn nichtje Emma thuis had opgehaald om bij hem te komen logeren. En hij legde zijn hand op haar been. Door zijn woorden maakte hij het misbruik tot een gezamenlijk gebeuren en voelde zij zich jarenlang medeschuldig.

Als Matthias een oorzaak moet aanwijzen voor zijn jarenlange onzekerheid en gemis aan zelfvertrouwen, dan komt hij uit bij de manier waarop zijn vader hem heeft opgevoed. Zijn vader pakte hem vaak de dingen uit handen. ‘Het lukt jou toch niet,’ zei hij dan, om vervolgens zelf aan de slag te gaan. Hij gaf Matthias sterk het gevoel dat hij niets kon en soms zei hij dat zelfs letterlijk. Matthias is in deze woorden gaan geloven. Zijn zelfvertrouwen ebde langzaam weg en hij kwam tot de conclusie dat hij niets goed kon doen.

Maartje was dik en werd op school gepest. Omdat ze veel snoeptte zei haar moeder dat ze altijd dik zou zijn. Maartje is nu vierentwintig en nog steeds te zwaar. Misschien waren de woorden van haar moeder niet gemeen bedoeld, maar Maartje worstelt nog steeds met de woorden die haar moeder jaren geleden heeft uitgesproken.

Hans is jarenlang uitgescholden door zijn vader. Hans zegt: ‘Je kunt nog beter een pak slaag krijgen - de pijn gaat weer over - dan een scheldkanonnade over je heen krijgen. De pijn van die woorden gaat maar heel langzaam over. Het is net of er een stel weerhaken in je lijf zit, die er niet meer uit te krijgen zijn.’

De macht van de tong

Woorden hebben ontegenzeggelijk invloed op ons. Ze kunnen ons hart in vuur en vlam ontsteken: in woede of in hartstochtelijke liefde. Ze kunnen ons de grond intrappen, maar ons ook boven de moeilijkste omstandigheden uit tillen. Ze kunnen ons gevangen nemen en ze kunnen ons in vrijheid brengen. Ze kunnen zelfs de koers van ons leven bepalen.

Te vaak zeggen we dingen zonder er bij na te denken. Jakobus zegt dat alleen een volmaakt mens zijn tong kan beteugelen. Hij vergelijkt onze tong met het bit in de mond van een paard, met het roer van een groot schip en met een vonk die een grote brand kan ontsteken: ‘Wie nooit iets fouts zegt, is een volmaakt mens, iemand die zichzelf helemaal in bedwang heeft. Als we paarden een bit in de mond doen, dan gehoorzamen ze ons helemaal en gaan ze waarheen wij willen. En schepen, al zijn ze groot en is de wind die ze voortdrijft, hard, toch houdt een heel klein roer ze in de koers die de stuurman wil varen. Met de tong is het niet anders: ze is maar een klein lichaamsdeel, maar ze kan zich beroemen op grote dingen. Een klein vlammetje kan een groot bos in brand zetten. De tong is ook zo’n vlam, een wereld van onrecht; ze is het lichaamsdeel dat

het hele lichaam besmet, ze zet het rad van ons bestaan in brand, zelf aangestoken door het vuur van de hel. Wilde beesten, vogels, reptielen en vissen, kortom elke diersoort wordt bedwongen of is al bedwongen door de menselijke soort. Maar geen mens kan de tong in bedwang krijgen' (Jakobus 3:2-8, GN).

Onze tong is als het roer van een schip. Zoals reusachtige schepen met slechts een klein roer in de richting worden gestuurd die de stuurman bepaalt, zo is het ook met onze tong: de woorden die wij spreken bepalen de richting van ons leven.

Soms is ons spreken als spelen met vuur in een kurkdroog bos. We denken dat we het vuurtje onder controle hebben. Maar Jakobus weet: we hebben het niet onder controle. Te vaak wordt onze tong geregeerd door angst of boosheid en niet door de Heilige Geest. Een gesprek begint heel onschuldig, het onderwerp verandert plotseling en impulsief zeggen we iets waar we later spijt van krijgen. De

vlammetjes worden brandjes, de brandjes worden vuurhaarden en voor we het weten staat een heel bos in brand. Een bosbrand beginnen is niet zo moeilijk. Maar krijg het vuur maar weer eens onder controle!

***Wie wil weten
waar hij over vijf
jaar staat, moet
luisteren naar waar
hij nu voortdurend
over spreekt***

Jakobus zegt dat onze tong 'het rad van ons bestaan' in brand zet. De Herziene Statenvertaling zegt: 'De tong is een vuur (...) en zet onze *levensloop* vanaf het begin in vlam' (vers 6). De woorden die wij spreken, bepalen in grote mate hoe onze levensweg zal verlopen. Wie wil weten waar hij over vijf jaar staat, moet luisteren naar waar hij nu voortdurend over spreekt.

Onze tong in toom houden

Een woord is als een steen die je in je hand houdt. Zodra hij je hand verlaat heb je er geen controle meer over. Hoe vaak hebben we niet iets over iemand er uitgeflapt om meteen daarna te denken: kon ik het maar inslikken. Jakobus waarschuwt ons dat zegen en vloek niet uit één mond mogen voortkomen: ‘De tong gebruiken we om onze Heer en Vader te prijzen en om de mensen, die naar het beeld van God zijn geschapen, te vervloeken. Zegen en vervloeking komen uit een en dezelfde mond. En dat mag niet, mijn broeders en zusters! Komt uit een en dezelfde bron soms zoet en bitter water tegelijk? Een vijgenboom draagt toch geen olijven en een wijnstok geen vijgen, mijn broeders en zusters! Evenmin levert een zoutwaterbron zoet water’ (Jakobus 3:9-12, GN).

Een leraar mag nooit zeggen dat een leerling dom is. Het is dom als hij eisen stelt waaraan een leerling niet kan voldoen

Als wij onze tong niet in toom houden, is onze godsdienst waardeeloos: ‘Wie meent dat hij God dient, terwijl hij zijn tong niet kan beteugelen, zit op een dwaalspoor, en heel zijn godsdienst is vergeefse moeite’ (Jakobus 1:26, NBV). Vaak weten we niet wat voor effect negatieve woorden op een ander hebben. Een arts moet nooit zeggen dat iemand ongeneeslijk ziek is. Hij moet zeggen: ‘Ik kan u niet verder helpen. U moet op zoek naar andere mogelijkheden.’ Een leraar mag nooit zeggen dat een leerling dom is. Het is dom als hij eisen stelt waaraan een leerling niet kan voldoen.

‘Met jou wordt het nooit wat!’

Rob werd geboren in Haarlem in een gezin met acht kinderen waarvan hij de jongste was. Zijn vader had een eigen bedrijf en

werkte zes dagen per week om zijn gezin te onderhouden. Zijn moeder had een hersentumor. Ze lag vaak in het ziekenhuis. Nonnen deden het werk in huis. Rob hield veel van zijn moeder. Zij was de enige die hem persoonlijke aandacht gaf. Hij voelde zich door haar geliefd. Toen zij stierf, stortte zijn wereld in. 's Avonds lag hij stilletjes te huilen in bed. In het gezin werd niet gepraat en niemand vroeg aan Rob hoe hij zich voelde. Het liefst wilde Rob ook dood, dan was hij tenminste bij zijn moeder.

Op school begon Rob problemen te krijgen. Hij was dyslectisch, maar daar werd niets mee gedaan. Hij kreeg slechts te horen dat hij dom was: 'Jij kan niet leren, met jou wordt het nooit wat!' Deze woorden werden op zijn hart geschreven en Rob ging deze woorden geloven. Hij was er voor honderd procent van overtuigd dat hij dom was, dat hij niet kon leren en dat het nooit wat met hem zou worden. Met als resultaat dat hij op twaalfjarige leeftijd nog nauwelijks naar school ging en tot zijn drieëndertigste nooit een opleiding zou volgen. Thuis ging het trouwens ook niet goed. Zijn vader begon te drinken en zijn broers en zussen gingen vader en moedertje over hem spelen. Rob vluchtte vaak het huis uit, want bij vriendjes was het wel gezellig. Daar was wel een moeder en daar was alles wel normaal.

Na de basisschool ging Rob naar de Lagere Technische School, maar dat werd geen succes. Hij spijbelde veel. Zijn vader wist niet wat hij met hem moest beginnen en liet het maar gebeuren. Hij had genoeg aan zichzelf. Rob voelde zich eenzaam en depressief en ging dagelijks naar het buurthuis waar jongeren bij elkaar kwamen om te blowen en te drinken. Op zestienjarige leeftijd ging hij niet meer naar school en bestond zijn dagelijks leven alleen nog maar uit alcohol en stoned zijn.

Toen hij een jaar of achttien was, kreeg hij te horen dat het tijd was om op eigen benen te staan. Hij vond een kamer, maar omdat al het geld van zijn uitkering opging aan drugs en drank kon hij de huur niet langer betalen en ging hij in een kraakpand wonen. Hij was te stoned om te stelen, dus 'leende' hij geld van iedereen die hij kende om drugs te kopen. Langzaam maar zeker veranderde hij in

een heuse junkie. Hij dacht: ik ben niet belangrijk, ik tel niet mee, ik ben teveel. Daar geloofde hij in. Hij verstopte zich en sprak met niemand. Hij wilde alleen maar stoned en dronken zijn, omdat hij dacht dat hij toch niets te vertellen had. Rob was de leugen, die zich in zijn hoofd genesteld had, gaan geloven: 'Wie luistert er nou naar jou? Jij bent niet belangrijk.'

Naast softdrugs gebruikte Rob ook LSD of cocaïne. Met de dag werd hij magerder. Regelmatig was hij letterlijk de weg kwijt. Dan werd hij op een rare plek wakker en vroeg hij zich af hoe hij daar in vredesnaam terecht was gekomen. Op een avond gebruikte hij met een vriend een grote dosis cocaïne om vervolgens de hele nacht van de wereld te zijn. De volgende dag was het net of iedereen op straat en in de bus hem aan zat te staren. Dit was een beangstigende ervaring. Het drong tot hem door: als ik nu niet stop, dan ben ik morgen dood! Al had hij niets om voor te leven, hij wilde ook niet sterven. Die dag besloot Rob radicaal te stoppen met de drank en de cocaïne. Maar het blowen kon hij niet laten. Dat had hij nodig om normaal te kunnen functioneren.

Rob ontmoette iemand die in hetzelfde schuitje had gezeten als hij en deze jongen was fanatiek gaan sporten. Dat leek Rob ook wel wat en hij begon dagelijks acht tot negen uur te trainen. Zijn lichaam werd steeds gespierder en de mensen die eerst op hem neerkeken, begonnen nu respect te tonen. Hij kreeg zelfs een baantje als pakketbezorger. In het kraakpand kon hij niet blijven wonen. Iemand had met een sneeuwbal een raam ingegooid en het was er stervenskoud. Bij de gemeente informeerde hij naar een kamer, maar daar konden ze hem niet helpen. Op een gegeven moment, toen Rob weer met een kluitje in het riet werd gestuurd, was hij het spuugzat. Hij sprong over de balie en greep de eerste de beste bij de kladden. Het was niet de meest vriendelijke methode, maar het had wel effect. Rob kreeg een appartementje toegewezen.

Op een dag botste Rob met de auto van de pakketdienst frontaal op een bus. De brandweer moest hem uit de totaal verwrongen auto bevrijden. Sinds die dag kon hij niet goed meer lopen met zijn linker-

been. De spieren waren zo uitgerekt dat hij zijn been alle kanten op kon bewegen. In die tijd overleed ook nog eens zijn vader aan de gevolgen van drankmisbruik. Dat was voor Rob een grote klap. Hij had nu geen ouders meer en dat deed pijn. Echt contact met zijn broers en zussen had hij niet. Hij voelde zich eenzaam.

Een bekeerde collega liet Rob een video zien waarop wonderlijke genezingen te zien waren. Zoiets had Rob nog nooit gezien. Die mensen genazen echt! 'Dat gebeurt ook bij ons in de kerk,' zei Angelo. 'Waarom ga je niet een keertje mee?' Rob liet er geen gras over groeien en ging die zondag mee naar de kerk. Het werd een bijzondere ervaring. Tijdens de dienst werden liederen gezongen en luisterde Rob naar een preek waar hij niet veel van begreep. Wel voelde hij dat zijn lichaam helemaal warm begon te worden. Hij wist niet wat hem overkwam. De volgende morgen zag een buurman hem op straat lopen. Vanuit het bovenraam riep hij: 'Hé Rob, je loopt weer normaal hè!' 'Hoe bedoel je? Zo loop ik altijd,' antwoordde Rob. 'Nee man, je loopt echt goed!' Rob ging snel naar huis, trok zijn broek omlaag en sloeg een aantal malen met zijn vuist op zijn linkerbeen. Er gebeurde niets, hij zakte niet door zijn knie. Toen beseftte hij: mijn been doet het weer, ik ben genezen!

Rob vertelde Angelo wat er was gebeurd. 'Ik heb weer twee goeie benen, man!' 'Dat had ik toch gezegd, bij ons in de kerk gebeuren ook wonderen!' Angelo nodigde Rob uit om mee te gaan naar een avond van de gemeente en dat leek Rob wel wat. Er werd weer gezongen en geklapt en opnieuw werd zijn lichaam zo warm dat hij moest gaan zitten. Ondertussen dacht hij: ik moet iets doen! Na de dienst zei hij dit tegen Angelo. 'Maar wat wil je dan doen?' 'Weet ik veel, het is jouw kerk!' antwoordde Rob. 'Wil je Jezus aanvaarden als je redder en verlosser?' Dat leek Rob een goed idee. Angelo haalde er iemand bij en samen baden ze een zondaarsgebed. Rob begreep er weinig van maar na het gebed voelde het alsof er vijfendertig kilo geestelijk vuil van hem afviel. Hij was een kind van God geworden! Met een Bijbel onder zijn arm ging Rob naar huis. En zoals hij alles radicaal aanpakte in zijn leven, nam hij ook nu een radicaal

besluit. Normaal gesproken rookte hij voor het slapen gaan een joint. Deed hij dat niet, dan werd hij helemaal gek. Nu besloot hij om dat niet te doen ... en sliep als een roos. De volgende morgen werd hij wakker met de gedachte: ik ben helemaal nieuw. Onwennig ging hij naast zijn bed op de knieën en bad: 'Jezus, ik geloof dat U werkelijkheid geworden bent in mijn leven.' Vervolgens deed Rob alles weg wat naar zijn idee niet goed was. Zijn hasjpijpen, maar ook bepaalde muziek, foto's en pornoboekjes. Het belandde allemaal in de vuilnisbak. Toen ging hij naar de markt en kocht een stel groene planten. De drang om te blowen was er niet meer, zijn hart was nu gevuld met liefde.

Rob ging trouw naar de kerk en werd binnen zes weken gedoopt. Na negen maanden kreeg hij verkering met Afke en nog eens negen maanden later trouwde hij met haar. Wat was er in zijn leven veel ten goede veranderd. Het was bijna niet bij te benen. Een half jaar later kregen Rob en Afke een ongeluk met de auto. Wonder boven wonder kwamen ze er in eerste instantie zonder kleerscheuren vanaf. Maar de volgende dag had Rob vreselijke pijn in zijn nek en hoofd. Hij bleek een whiplash te hebben. Maandenlang lag hij in een verduisterde kamer op bed, vrijwel tot niets in staat. De gespierde Rob kon nog geen pot spinazie openmaken.

Heel langzaam ging het wat beter, maar Rob kon geen fel licht verdragen en had nog vaak hoofdpijn. Omdat hij geen zwaar werk meer kon doen, moest hij zich laten omscholen. Van de sociale dienst mocht hij een mbo-opleiding volgen. Daarvoor moest hij eerst toelatingsexamen doen en daar zag Rob erg tegenop. Na al die jaren stonden de woorden nog steeds in zijn hart gegrift: 'Jij kan niet leren, met jou wordt het nooit wat!' Deze woorden waren zijn leven gaan beheersen. Hij kon niet leren, dus dit werd ongetwijfeld een fiasco. Maar tot zijn grote verbazing en opluchting werd hij toegelaten. Het eerste jaar voelde Rob zich erg onzeker. Zou hij het wel aankunnen? Hij vertrok 's morgens om negen uur en kwam om drie uur 's middags weer thuis. Als gevolg van de whiplash dook hij dan meteen zijn bed in om een paar uur te kunnen slapen. Vlak

voor etenstijd kwam hij er weer uit en 's avonds maakte hij zijn huiswerk. Ondanks zijn dyslectische beperking slaagde Rob met vlag en wimpel. Hij ging werken in een jeugdgevangenis en een paar jaar later genas God Rob in een genezingsdienst van zijn whiplash. Enkele jaren later verhuisde Rob met zijn gezin naar Aalten

en kwamen ze naast ons te wonen. Hij kreeg de mogelijkheid om een hbo-opleiding te volgen, maar opnieuw dacht hij: dit kan ik niet, dit is veel te hoog gegrepen voor mij. Maar God liet hem zien dat hij anders moest gaan denken. Hij was verstrikt geraakt in de leugen, die ze hem op school verteld

***Tot zijn verbazing
studeerde Rob na
drie jaar af met
schitterende cijfers***

hadden. Hij was niet dom en kon wel leren. Het was hem toch ook gelukt om een mbo-diploma te halen? Waarom zou het hem dan nu niet lukken? De leugen waar hij zo lang in geloofd had werd ontmaskerd. Vol goede moed begon Rob aan zijn nieuwe opleiding, werkte daarnaast tweeëndertig uur en zorgde voor zijn gezin. Tot zijn verbazing ging het hem heel gemakkelijk af en studeerde hij na drie jaar af met schitterende cijfers.

Het principe van zaaien en oogsten

Onderschat niet de invloed en de geestelijke kracht van woorden. De Bijbel leert ons dat leven en dood in de macht van de tong zijn. De woorden die over ons worden uitgesproken, zijn als zaad dat in onze harten gezaaid wordt en een oogst zal voortbrengen: 'Van de vrucht van iemands mond wordt zijn binnenste verzadigd; hij verzadigt zich van de opbrengst van zijn lippen. Dood en leven zijn in de macht der tong, wie aan haar toegeeft, zal haar vrucht eten' (Spreuken 18:20-21, NBG).

Woorden kunnen wortel schieten in ons hart, waar ze prachtige bloemen voortbrengen óf woekerende doornstruiken. Als het

zaad goed is, zal het een goede oogst voortbrengen: we worden opgebouwd, we weten en voelen ons geliefd, we hebben een gezonde eigenwaarde en een gezonde identiteit. Als het zaad kwaad is, zal het navenant een negatieve oogst voortbrengen: we weten en voelen ons afgewezen, niet geliefd, we kampen met een negatief zelfbeeld en een zwakke identiteit.

Een andere vertaling zegt: ‘Van je eigen woorden pluk je de vruchten; je woorden beslissen over je geluk. Woorden hebben macht over leven en dood; wie graag spreekt, moet wel de gevolgen aanvaarden’ (Spreuken 18:20-21, NBV). Zijn we ons ervan bewust dat ieder woord dat uit onze mond komt, als een zaadje is dat in de toekomst goede óf slechte vruchten voortbrengt? Beseffen we dat we vroeg of laat de vruchten plukken van wat we zeggen?

Als we zeggen dat iemand dom is, dan voelt hij zich dom en gaat hij zich steeds dommer gedragen. Zeggen we dat iemand gemeen is, dan wordt hij nog gemener. Willen we een lomperik beleefd krijgen, dan wachten we tot hij iets doet dat een heel klein beetje beleefd is en complimenteren we hem. We zaaien in zijn leven en zullen zien dat hij beetje bij beetje meer behulpzaam wordt. De mens is als een onontgonnen akker en wacht erop dat iemand positieve woorden in zijn hart zaait, die hun uitwerking niet zullen missen. Het heeft iets profetisch. Soms lijkt het, net als het zaadje in de aarde, alsof het woord dat geplant is uit het zicht is verdwenen. Maar onder de oppervlakte, wanneer de omstandigheden maar een beetje gunstig zijn, schiet het woord wortel en begint het veranderingsproces. Uiteindelijk zullen de meeste mensen gaan beantwoorden aan de richtlijn die we voor hen gesteld hebben. Laten we tegen de mensen om ons heen zeggen wat God tegen ons zegt: ‘Ik zegen je, ik hou

***Woorden kunnen
wortel schieten in
ons hart, waar ze
prachtige bloemen
voortbrengen
óf woekerende
doornstruiken***

van je, ik moedig je aan, ik geniet van je, dat heb je goed gedaan!
We hebben geen idee hoeveel behoefte mensen daaraan hebben.

Woorden kunnen scheppen

Woorden kunnen verwachting creëren, geloof voortbrengen en een positief klimaat scheppen. Woorden kunnen helpen, ophelderend, uitleggen, aansporen en veranderen. De woordjes ‘ik hou van jou!’ hebben al miljoenen keren geklonken en harten doen samensmelten. En als iemand tegen ons zegt: ‘Dat heb je goed gedaan’ of ‘wat ben jij een steun voor mij geweest,’ dan kan de wereld er opeens heel anders uitzien. Laten we daarom zorgvuldig zijn in het kiezen van de juiste woorden. De wijze koning Salomo zei: ‘Wie rechtvaardig is, kiest het juiste woord’ (Spreuken 10:32, NBV). Woorden hebben kracht om wat nog niet is tevoorschijn te roepen:

- ***Een vriendelijk woord op het juiste moment kan de spanning verminderen:***
‘Een vriendelijk antwoord doet de woede wijken, maar een krenkend woord wekt de woede op’ (Spreuken 15:1, WV). ‘Een vriendelijke uitspraak is een korf vol honing, zoet voor de ziel en gezond voor het lichaam’ (Spreuken 16:24, NBV).
- ***Een wijs woord kan iemand genezen:***
‘Er zijn er, wier gepraat werkt als dolksteken, maar de tong der wijzen brengt genezing aan’ (Spreuken 12:18, NBG).
- ***Een mild woord kan een weg effen maken:***
‘Een wijs man prijst men om zijn begrip en een zacht woord heeft de meeste overtuigingskracht’ (Spreuken 16:21, GN). ‘Milde woorden doen je leven, valse kunnen je breken’ (Spreuken 15:4, GN).

- ***Een positief woord*** kan een dag goedmaken:
‘Verdriet in het hart van een mens maakt neerslachtig, maar een goed woord geeft blijdschap’ (Spreuken 12:25, WV).
- ***Het juiste woord*** op de juiste tijd is als een gouden appel op een zilveren schaal’ (Spreuken 25:11, NBV).

Woorden beïnvloeden de atmosfeer

We kunnen op zondag naar de kerk gaan, bidden en zingen, maar als we thuis mopperen op onze kinderen en negatief spreken, dan zullen we onze kinderen verliezen. Kinderen groeien niet op in de atmosfeer van de kerk maar in de atmosfeer van thuis.

Als wij het op ons werk altijd beter weten, kritiek hebben en roddelen, dan is de kans groot dat we de laatste zijn die in aanmerking komt voor promotie, en als eerste voor ontslag.

Als we altijd praten over onze zorgen, angsten en alles wat er mogelijk mis kan gaan, dan is de kans groot dat we depressief raken omdat we de vruchten oogsten van de woorden die we zelf in ons hart gezaaid hebben.

Laten we beginnen te oefenen om Gods woorden door te laten klinken in alles wat we zeggen. De atmosfeer thuis en op het werk wordt immers voor het grootste deel bepaald door de woorden die wij daar spreken. Welke woorden spreken we ’s morgens tot onze partner, onze kinderen of collega’s?

Laten we besluiten om minimaal één keer per dag tegen onze geliefden te zeggen dat we van ze houden. Deze woorden blijven hen de hele dag bij en veranderen de atmosfeer in huis.

Laten we voorbereid naar ons werk gaan om woorden te spreken die collega's opbeuren en bemoedigen. Het zal hen de hele dag stimuleren om aan de slag te gaan.

Laten we ook woorden van leven - van geloof, hoop en liefde - over onszelf uitspreken, want Gods woorden hebben kracht. Zij zullen ons leven en dat van de mensen om ons heen positief beïnvloeden.

Genezende woorden

Koning Salomo zegt dat woorden onze geest zowel gezond als ziek kunnen maken: 'Het medicijn van de tong is een boom des levens, maar verkeerdheid erin is een breuk in de geest' (Spreuken 15:4). Woorden kunnen iemand maken of breken. Het verhaal van Larry heeft mij geïnspireerd om in gebroken harten woorden van God te zaaien, opdat de vrucht van de Boom des Levens in mensen gezien zal worden.

In de jaren zestig studeerde Larry Malaney aan de universiteit in Ohio. Hij was klein, heel dik, had vreselijk last van puistjes, sliste en zijn haar groeide alle kanten op. Hij kleepte zich zoals ieder ander in die tijd: in een T-shirt dat al jaren niet meer was gewassen, een spijkerbroek en natuurlijk liep hij op blote voeten.

Larry had een bijzonder negatief zelfbeeld. Iedere ochtend spuugde hij zichzelf voor de spiegel in het gezicht. Geen enkele student wilde met hem uit. Geen enkele studentenvereniging wilde hem als lid.

Met Kerst ging Larry naar huis. Larry's vader droeg altijd een krijtstreeppak, een stijf wit overhemd en een strak getrokken stropdas. Zijn haar was kortgeschoren en hij sprak altijd met donkere, ingetogen stem.

De eerste avond thuis maakten Larry en zijn vader op de gebruikelijke manier ruzie, en legden ze het op de gebruikelijke manier weer

bij. Een aantal avonden later vertelde Larry zijn vader dat hij de volgende dag weer naar school moest. 'Hoe laat, jongen?' 'Om zes uur.' 'Dan kunnen we samen de bus nemen.'

Toen ze de volgende morgen samen op weg waren naar de bushalte stonden aan de overkant van de straat zes mannen onder een afdakje. Ze maakten hardop allerlei vernederende opmerkingen als: 'Knor, knor, moet je dat vette varken zien. Als dat mijn zoon was, zou ik hem in de kelder verstoppen. Ik zou me wezenloos schamen!' Een ander riep: 'Ik niet. Als die voddenbaal mijn zoon was, schopte ik hem zo hard het huis uit, dat hij zou denken dat hij vloog. Hé, varken! Knor eens wat voor ons!' En zo ging het maar door.

Op dat moment strekte, voor het eerst in zijn leven, zijn vader zijn armen naar hem uit en omhelsde Larry, kuste hem op de lippen en zei: 'Larry, al zouden je moeder en ik tweehonderd worden, dan nog hadden we niet genoeg tijd om God te danken voor het geschenk dat Hij ons met jou heeft gegeven. Ik ben er zo trots op dat jij mijn zoon bent!'

De verandering die deze woorden teweegbrachten in het leven van Larry Malaney is bijna niet in woorden te vatten. Hij keerde terug naar school, bracht zijn leven zo goed mogelijk op orde en kreeg, wonder boven wonder, een vriendin. Bovendien werd hij voorzitter van één van de studentenverenigingen. Hij was de eerste student in de geschiedenis van de universiteit die met een gemiddelde boven de negen afstudeerde. Larry Malaney was een genie. Op 14 juni 1974 werd Larry Malaney tot priester gewijd en heeft hij tientallen jaren daarna in Zuid-Amerika gewerkt als missionaris. Larry heeft zich volledig aan Jezus Christus overgegeven, niet omdat iemand hem over Jezus vertelde, maar omdat iemand zijn hart genas in die kerstvakantie heel lang geleden. Toen zijn stijve Ierse vader zijn verwonde hart genas met helende woorden voor zijn ziel. Zijn vader had het lef om uit zijn schuilplaats te komen en ervoor te kiezen zijn zoon te zegenen toen deze werd vervloekt en beschimpt. Zijn vader keek hem diep in de ogen en zag het goede dat Larry niet meer in zichzelf kon zien en veranderde zo de richting van het leven van zijn zoon.¹

Ziekmakende woorden

In Zwitserland hebben ze een bijzondere uitdrukking: ‘Woorden zijn als bijen, ze hebben honing en angels.’ Vriendelijke woorden zijn als zoete honing, maar onaardige woorden zijn als een angel die na de steek in de huid achterblijft en nog enige tijd actief gif blijft pompen. Woorden die we eerst wat ongemakkelijk wegslikken, maar die na een tijdje hun ziekmakende werk doen. Ze zorgen dat we anders gaan denken en voelen over onszelf of over anderen. We willen niet langer gedachteloos en onverschillig woorden rondstrooien, omdat we weten dat negatieve woorden nog heel lang in iemand kunnen doorwerken:

- ***Een onbezonnen woord kan een conflict veroorzaken:***
‘Gedachteloos gepraat kan een mens diep kwetsen’ (Spreuken 12:18, GN).
- ***Een hard woord kan een leven vernietigen:***
‘De woorden van slechte mensen zijn dodelijk’ (Spreuken 12:6, GN).
- ***Een bitter woord kan onrust veroorzaken:***
‘Laat niet de verbittering als onkruid opkomen, onrust veroorzaken en de hele gemeente vergiftigen’ (Hebreeën 12:15, GN).
- ***Een vulgair woord kan iemand van God wegvoeren:***
‘Vermijd banaal en leeg geredeneer; wie daarmee aankomen, zullen de goddeloosheid nog verder drijven, en hun leer zal voortwoekeren als een kankergezwell’ (2 Timoteüs 2:16-17, WV).
- ***Een lasterend woord kan iemand kapotmaken:***
‘Een stiekeme roddelaar weet zelfs de beste vriendschap kapot te maken’ (Spreuken 16:28, HB).

Eén negatief woord verpest alles

Op een van de meest prestigieuze technische universiteiten ter wereld werd een onderzoek gedaan onder nietsvermoedende studenten. Zij kregen te horen dat hun economiedocent afwezig was, maar dat er een vervanger geregeld was. Om het effect op de studenten goed te kunnen meten, was de vervanger iemand die ze nog niet eerder hadden ontmoet. Naderhand mochten de studenten een evaluatieformulier invullen over de nieuwe docent.

Om de studenten voor te bereiden op de mysterieuze vervanger, kreeg de helft van de groep een biografie waarin de volgende zin was opgenomen: ‘Mensen die hem kennen, beschouwen hem als een bijzonder warm persoon: vlijtig, kritisch, praktisch en vastbesloten.’ De andere helft kreeg een beschrijving waarin deze zin aangepast was: ‘Mensen die hem kennen, beschouwen hem als een enigszins koud persoon: vlijtig, kritisch, praktisch en vastbesloten.’

De studenten wisten van elkaar niet dat ze verschillende biografieën hadden gelezen. Na het college vulden zij de evaluatieformulieren in en de uitkomst was opvallend. Het leek wel of de twee groepen studenten college hadden gehad van twee verschillende docenten. De studenten die de biografie met de woorden ‘bijzonder warm’ hadden gelezen, beschreven de docent als ‘goedaardig, attent voor anderen, informeel, sociaal, populair, humoristisch en menselijk.’ De studenten die de biografie met de woorden ‘enigszins koud’ hadden gelezen en die precies hetzelfde college hadden gevolgd als de rest van de groep, beschreven de docent als ‘egocentrisch, formeel, asociaal, impopulair, prikkelbaar, humorloos en meedogenloos.’

Eén woord kan onze visie op iets of iemand grondig beïnvloeden.

Het verhaal van John

‘Schelden doet geen pijn,’ zeiden we als kinderen. Maar we wisten dat niets minder waar is. Als iemand ons had uitgescholden zongen we snel: ‘Wat je zegt ben je zelf, met je kop door de helft, met je kop door de muur, ben je morgen lekker zuur.’ Anderen hadden aan het eind van het rijmpje een weinig opwekkende variatie: ‘met je kop door de sloot, ben je morgen lekker dood.’

In de eerste regel van het versje zit echter meer waarheid verborgen dan we aanvankelijk zouden denken. Negatieve woorden zeggen doorgaans meer van de persoon die ze communiceert dan van degene aan wie ze geadresseerd zijn. Vaak schrijven we iemand anders iets toe wat we voor onszelf niet onder ogen willen zien. Onbewust projecteren we onze negatieve gedachten of gevoelens (angsten) op een ander. Niet zelden is dit de oorzaak van pestgedrag onder kinderen en tieners.

Rene Gutteridge schreef een roman over de kracht van woorden: *Rusteloos Kwaad*.² Het verhaal speelt zich af in een klein stadje waar alle persoonlijke gesprekken van mensen automatisch op internet geplaatst worden, zodat iedereen ze kan lezen. Rene wilde mensen overal ter wereld laten inzien dat woorden wapens zijn als ze niet in liefde gesproken worden. Ze had echter niet verwacht dat ze nog geen twee weken na het verschijnen van haar boek zelf te maken zou krijgen met het onderwerp waarover ze geschreven had. En al helemaal niet dat die ervaring zo hartverscheurend zou zijn.

Op een dag kwam haar zoon, die in groep zes zat, uit school thuis en barstte in snikken uit. Er was heel wat voor nodig, maar uiteindelijk werd duidelijk dat hij dagelijks gepest en uitgescholden werd. Niet door één, niet door twee en zelfs niet door vijf kinderen, maar

***‘Mam, hoe moet ik
nou verder leven als
ik zo’n vervelend,
waardeloos joch ben?’***

door twintig. Rene's hart brak en werd overspoeld door emoties. Ze zag de diepe pijn in de ogen van haar zoon toen hij zei: 'Mam, hoe moet ik nou verder leven als ik zo'n vervelend, waardeloos joch ben?' Hij ging naar zijn kamer, waar ze hem hoorde huilen. Zelf ging ze opgekruld op haar bed liggen en huilde zelf ook, terwijl ze zich afvroeg hoe het mogelijk was dat al die kinderen het voorzien hadden op zo'n zachtaardige, creatieve en unieke jongen.

Rene wist dat de situatie heel ernstig was en dat ze moest ingrijpen. Samen met haar man ging ze naar Johns kamer en probeerde hem te vertellen hoe geweldig en geliefd hij was. Maar hij geloofde hen niet. Hij had twintig klasgenootjes die iets heel anders tegen hem zeiden: 'Jij bent dom. Jij bent dik. Niemand wil besmet worden met 'John-bacteriën.' De stemmen van zijn vader en moeder vielen daarbij in het niet. Niet eerder had Rene zich als moeder zo wanhopig gevoeld.

Ze wist dat ze hem zo niet naar school kon sturen en zei tegen hem dat hij thuis mocht blijven. Dat leverde het eerste en enige glimlachje van die avond op. Rene zag de opluchting in zijn ogen en realiseerde zich hoe vreselijk het voor hem geweest was.

De volgende ochtend maakte ze met haar man een afspraak met de schooldirecteur. Ze mochten meteen komen en hij nam hen mee naar zijn kantoor. Ze vertelden hem dat ze besloten hadden om John van school te halen. Ze zagen dat hem dat raakte. Ze vertelden hem wat ze van John gehoord hadden: dat hij door twintig van de zesentwintig kinderen in zijn klas gepest werd. Er waren er vijf die niet meededen, maar die het ook niet voor hem opnamen. Er was maar één kind, een meisje, dat tegen het gedrag van de anderen geprotesteerd had.

Rene vertelde de directeur huilend wat er gebeurd was en hij knikte. In zijn ogen stonden ook tranen. Hij zei dat hij hen geloofde en dat hij bang was dat er een soort 'bende' ontstaan was. Het pesten was een aantal weken eerder begonnen met één jongen. Op de een of andere manier had hij het voor elkaar gekregen om bijna de hele

klas mee te slepen. Hoe was dit in vredesnaam mogelijk? Het waren gewone, leuke kinderen. Hoe kon het zo vreselijk misgegaan zijn? Tot hun verbazing nam de schooldirecteur de situatie heel serieus op. Ze kregen geen standaardverhaal te horen noch een stapel kopieën over hoe je je kind kon helpen om voor zichzelf op te komen. In plaats daarvan riep hij de drie leerkrachten van groep zes bij zich en vroeg hij hun wat ze gezien hadden. Twee van de drie vertelden dat ze de klas meer dan eens tot de orde geroepen hadden omdat ze John plaagden en hem uitlachten. Daarna riep hij de schoolpsycholoog bij zich en vertelde haar wat er aan de hand was. Ook zij was geraakt door de gebeurtenissen. Ze kwam aan tafel zitten en zei: 'Ik wil iets doen, maar daarvoor heb ik uw toestemming nodig.' Ze legde uit dat er in Johns klas precies die dag een groepsgesprek over pesten ingeroosterd stond. Ze vroeg of ze Johns naam mocht noemen en dit specifieke incident met de kinderen mocht bespreken. Rene en haar man keken elkaar aan en dachten hetzelfde. Waarom ook niet? Wat hadden ze nog te verliezen?

Toen ze twee uur daarvoor het kantoor van de directeur waren binnengekomen, voelden ze zich verslagen en wanhopig. Toen ze naar buiten liepen, hadden ze hoop. Ze geloofden dat de mensen op school echt om hun kind gaven.

De rest van de dag brachten ze door met John. Ze namen hem mee uit eten en probeerden hem uit te leggen hoe waardevol en bijzonder hij was, en dat kinderen vaak het gemeenst zijn tegen de persoon die specialer is dan de anderen. Hij knikte, maar hij was nog steeds verdrietig. De afwijzing door zijn leeftijdsgenootjes had hem diep geraakt.

Die middag parkeerden ze langs de stoep bij de school en wachtten tot Johns jongere zusje Kate naar buiten kwam. John was stil en in zichzelf gekeerd. Rene wilde haar armen om hem heen slaan en hem wiegen, maar hij was al tien. Het enige wat ze kon doen was bidden. Opeens werd het busje omcirkeld door een groepje jongens uit Johns klas. Een van hen gebaarde dat hij het raampje open moest doen en Rene zei tegen John dat het goed was.

Tot haar verbazing zei de eerste jongen: 'John, ik heb zo'n spijt van alles wat we je hebben aangedaan.' De tweede zei: 'Ja, ik ook. Ik zal je nooit meer pesten.' En de derde voegde toe: 'En we laten ook niet toe dat je ooit nog door iemand anders gepest wordt.' Er volgden nog meer spijtbetuigingen en toen iedereen zijn zegje gedaan had, keek John zijn moeder met open mond aan. Hij was helemaal ondersteboven. Was dit echt gebeurd?

Die middag belde het schoolhoofd en hij vroeg of hij John even kon spreken. John drukte de hoorn tegen zijn oor en Rene zag hem enthousiast knikken. Daarna wilde het schoolhoofd nog even met haar praten. Of ze misschien wilde overwegen om John toch weer naar zijn oude klas te laten gaan? Rene vroeg aan John of hij dat wilde en hij zei van wel.

Die avond belde de moeder van het meisje dat het voor John had opgenomen en ze vroeg of Rene gehoord had wat er op school gebeurd was. Ze vertelde dat de schoolpsycholoog de klas van John had meegenomen naar haar lokaal. Ze was begonnen met de vraag of ze ooit wel eens gekwetst waren door iets wat iemand anders gezegd had. Veel kinderen reageerden en sommigen vertelden huilend over hun ervaringen. De schoolpsycholoog had de kinderen precies waar zij ze hebben wilde, want toen vroeg ze: 'Hebben jullie gezien dat een van jullie klasgenootjes er vandaag niet is? Wie is dat?' 'John,' antwoordden ze. 'Dat komt door de nare dingen die jullie tegen hem gezegd hebben,' zei de psychologe. Daarna vroeg ze aan elk kind of hij of zij John gepest had. Ze gaven het een voor een toe. Toen vroeg ze: 'Waarom denk je dat je John gepest hebt?' en één jongen antwoordde: 'Omdat ik sterker ben dan hij.' Mevrouw Carmen zei: 'De waarheid is dat John sterker is dan jullie allemaal, want hij heeft al jullie lelijke woorden gehoord maar zelf nooit teruggepest.' Die woorden raakten hun hart en de meeste kinderen begonnen te huilen. Opeens begrepen ze hoe vreselijk ze John gekwetst hadden. Ondanks het lange gesprek hadden veel kinderen die John geplaagd hadden nog steeds tranen in hun ogen toen ze in hun eigen klas terugkwamen. Ze beseften wat ze gedaan hadden en

ze begrepen wat de consequenties van hun daden waren.

De volgende dag ging John weer naar school. Rene voelde zich onzeker en maakte zich de hele dag zorgen over hem, hoewel ze bad dat het goed zou gaan. Ze zorgde dat ze op tijd op school was, vóór de klassen uit waren. Ze kon haast niet wachten tot hij weer bij haar was, veilig onder haar vleugels. Opeens zag ze hem, het allereerste kind dat naar buiten kwam huppelen. Meestal was hij een van de laatsten, en huppelen deed hij al helemaal niet. Hij sprong met een gigantische grijns in het busje en zei: ‘Mam, raad eens?’ ‘Wat dan?’ vroeg zijn moeder. ‘Weet u nog dat ik gisteren helemaal geen vrienden had?’ Ze knikte. ‘Nou, vandaag wilde iedereen mijn beste vriend zijn!’ Hij vertelde dat alle kinderen naar hem toe gekomen waren om sorry te zeggen. Sommigen hadden een kaartje geschreven. Eén meisje wilde T-shirts laten maken met ‘John is mijn vriend’ erop. John gaf zijn moeder een knuffel en zei: ‘Dit was de fijnste dag van mijn leven.’

Rene schreef later: ‘Ik denk dat Johns verhaal goed is afgelopen omdat de school zulke drastische maatregelen tegen verbale mishandeling nam. Ze namen het incident net zo serieus als wanneer John op het plein door iemand in elkaar geslagen was. We zien de verwoestende effecten van verbale mishandeling overal om ons heen. Zelfmoorden als gevolg van posts op Facebook en vechtpartijen vanwege sms’jes. We moeten onze kinderen leren dat gemene, hatelijke woorden ook wapens zijn. Steeds jongere kinderen doen mee met het uitschelden of belachelijk maken van andere kinderen. Dankzij deze ene school is er een groep kinderen die nooit meer hetzelfde naar woorden zal kijken. En wie weet? Misschien zullen zij het op een dag weer opnemen voor andere kinderen, kinderen die geen veilige thuisbasis hebben zoals John. We zullen nooit precies weten wat het effect is van de maatregelen van één schooldirecteur en één schoolpsycholoog op een basisschool. Misschien dat wat zij kinderen van tien over de kracht van woorden geleerd hebben op een dag bloedbaden als dat op Columbine High School of in Newtown zal voorkomen.

Het was ontzettend pijnlijk om te zien dat mijn kind dit meemaakte. Wat me er uiteindelijk doorheen hielp was mijn geloof. Het was misschien ironisch dat mijn zoon gepest werd op het moment dat mijn boek over woorden uitkwam, maar het was niet toevallig. Toen John in zijn kamer zat te huilen en ik mijn eigen emoties ook niet kon bedwingen vroeg ik aan God: ‘Waarom laat U zo’n jochie zo lijden?’ De volgende avond, toen ik John na de ‘fijnste dag van zijn leven’ in bed stopte, hoorde ik de stem van de Heilige Geest in mijn hart. ‘De reden waarom Ik niet eerder ingegrepen heb, is dat Ik John iets groots wilde laten zien. Als Ik het stapje voor stapje had opgelost, zou hij mijn hand er niet in gezien hebben.’ Zijn moeder ook niet. En een klas vol tienjarigen niet. Nu vertel ik andere mensen over het vernietigende effect van verbale mishandeling. Ik benadruk hoe belangrijk het is dat we met onze kinderen praten over de kracht van woorden, en dat we ze leren om de cirkel van geweld te stoppen door vriendelijke woorden of een liefdevol gebaar.’³

Social media

Geschreven woorden zijn net zo krachtig als gesproken woorden. Of het nu gaat om zinnestukjes die op de deur van een toilet gekladderd zijn, briefjes die stiekem worden doorgegeven of posts op internet. Laten we kinderen en tieners leren voorzichtig te zijn met wat ze via de sociale media allemaal over zichzelf of anderen naar buiten brengen. Met de technologie van tegenwoordig zijn onze woorden nog jarenlang terug te vinden - misschien wel voorgoed. Door ons surfgedrag laten we een heel spoor aan digitale data achter, dat wordt vastgelegd en daarmee herleidbaar is. Dit kan vervelende consequenties hebben. Werkgevers maken gebruik van internet om informatie te verzamelen over het gedrag en de werkhouding van sollicitanten. Wie op internet zijn frustraties uit over zijn docent of werkgever zet daarmee zijn toekomstige baan op het spel. Een

nieuwe werkgever zal zich eerst even achter de oren krabben voordat hij zo iemand een baan aanbiedt (uit onderzoek blijkt dat één op de drie werkgevers zijn personeel regelmatig controleert via Twitter of Facebook). Gebruik de sociale media niet als een klaagmuur waarop je negatief spreekt over anderen of waarop je frustraties en teleurstellingen van je af schrijft. Ook hier geldt dat wat je nu zaait je ooit zult oogsten.

Vier schildwachten

We hebben gezien dat de Bijbel ons leert dat leven en dood in de macht van de tong zijn.⁴ Onze woorden hebben invloed op onszelf en op het leven van de mensen om ons heen. Toen wij tot geloof kwamen, heeft God het verlangen in ons gelegd om tot zegen te zijn voor anderen. Net als koning David worstelen ook wij met het gevaar dat we onze tong niet altijd onder controle hebben. David bad dat de overdenkingen van zijn hart en de woorden van zijn mond God welgevallig zouden zijn.⁵ Hij bad dat God zijn mond en lippen zou bewaken: ‘Heere, zet een wacht voor mijn mond, behoed de deur van mijn lippen’ (Psalm 141:3).

David vergelijkt zijn mond met de poorten van een stad en bidt dat God hem een schildwacht geeft om zijn lippen te bewaken. Een schildwacht let erop dat geen vijand naderbij komt en zorgt ervoor dat geen gevangene zonder toestemming naar buiten gaat. Een Arabisch spreekwoord zegt het zo: ‘Het woord dat je binnenhoudt is je slaaf; het woord dat je uitspreekt is je meester.’ Daarom moet een woord, als het door de deuren van onze lippen naar buiten wil, eerst langs de volgende vier schildwachten zien te komen: eerlijkheid, liefde, noodzaak en wijsheid. Zij zullen ons vragen:

1. Is het eerlijk wat je wilt zeggen?
2. Is het liefdevol wat je wilt zeggen?

3. Is het nodig om dit te zeggen?
4. Is het wijs om dit nu te zeggen?

Als het woord dat wij willen spreken niet (helemaal) waar is, is het beter om het binnen te houden. Als het wel waar is, zullen we nog niet direct spreken. We komen dan eerst de schildwacht van de liefde tegen, die vraagt of wij de waarheid in liefde willen spreken. Als dat niet zo is, laat schildwacht Liefde ons niet passeren. Als ons woord wel vol van Gods liefde is, komen we schildwacht Noodzaak tegen. Hij vraagt of het werkelijk nodig is om dit te zeggen. Als het niet (echt) noodzakelijk is, zullen we rechtsomkeert maken. Als het wel nodig is, verschijnt tenslotte wachtpost Wijsheid die vraagt of we het niet beter een paar dagen of zelfs een paar weken later kunnen zeggen. Laten we net als David bidden dat God een wacht voor onze mond zet. Laten we alleen spreken als dat wát we willen zeggen voldoet aan de eisen van deze door God gegeven schildwachten.